

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 113

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 10. märts 2025

Algus 11.10, lõpp 13.02

Juhataja: Jaak Aab (esimees)

Protokollija: Maria Haas (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi

Komisjoni ametnikud: Kaido Rosin (nõunik-sekretariaadijuhataja), Piia Schults (nõunik), Mari Tänav (nõunik), Kiia Väli (konsultant)

Puudus: Aleksei Jevgrafov

Kutsutud: Kliimaministeeriumi merendusosakonna õigusnõunik Anton Merits ja peaspetsialist Reet Laos (2. päevakorrapunkt); Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna avaliku õiguse talituse nõunik Monika Tappo, Kultuuriministeeriumi õigus- ja haldusosakonna juhataja Merle Pöld ning Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonna nõunik Triinu Põdramägi (3. päevakorrapunkt); Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna majandusanalüüsi ja rahanduse instituudi täisprofessor tenuuris Kadri Männasoo ning Arenguseire Keskuse juhataja Tea Danilov (4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud meresõiduohutuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (549 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (746 UA) teise lugemise ettevalmistamine
4. Uuringu tellimine
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu majanduskomisjoni nädala (10.03.2025-16.03.2025) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 10.03.2025 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud meresõiduohutuse seaduse ja teiste seaduste muutmise

seaduse eelnõu (549 SE) teise lugemise ettevalmistamine

3. Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (746 UA) teise lugemise ettevalmistamine

4. Uuringu tellimine

5. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 11.03.2025 kell 14.00

1. Õiguskantsleri kirja elektrivõrguga tootmissuunalise liitumise tingimuste kohta arutelu

2. Põhi- ja jaotusvõrgu arengukavade tutvustus

3. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud meresõiduohutuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (549 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Jaak Aab sõnas sissejuhatavalt, et Riigikogust muudatusettepanekuid (ME) ei laekunud, kaasamise käigus laekus üks ettepanek seoses sadama lisateenustega, mida Kliimaministeerium on oma ettepanekute hulgas sõnastanud. Koos käis komisjoni töörühm, kus eelnõu algatajate esindajatega vaadati üle ministeeriumist laekunud ettepanekud.

Järgnevalt tutvustasid Kliimaministeeriumi merendusosakonna õigusnõunik **Anton Merits** ja peaspetsialist **Reet Laos** ME-sid. Seejärel liiguti hääletuse juurde.

1. Teha eelnõus järgmised muudatused:

1.1. Täiendada eelnõu § 1 (meresõiduohutuse seaduse muutmine) uue punktiga 1, muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„1) paragrahvi 2 punkt 22 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„22) lähisõit – meresõit Läänemerel sisenemiseta Kieli kanalisse;“;“.

Selgitus: Muudatusettepanekud nr 1 ja 2 on seotud 2024. a oktoobris toimunud Euroopa Meresõiduohutuse Ameti (EMSA) auditiga, mille käigus hinnati muuhulgas riigisisese õiguse vastavust asjaomastele konventsioonidele. Auditi käigus leiti, et meresõidudiplomi kinnituslehele kantav lähisõidu sõidurajooni piirang – ajalooliselt kasutatav lühend „Läänemeri“ ei vasta MSOS § 2 punkti 22 sõnastusele ega seega ka direktiivi 2022/993 artikli 8 lõike 6 punktile b. Auditi märkuse kohaselt on lähisõidu praegune definitsioon liiga laialivalgus ning sellisel kujul tuleb meresõidudiplomi kinnituslehel kasutada MSOS § 2 punkti 22 täissõnastust (lähisõit – meresõit Läänemerel, sisenemiseta Kieli kanalisse ja jäädes Kattegati väinas Skageni neeme paralleelist lõuna poole), vaatamata rahvusvahelistes konventsioonides (nt rahvusvahelise laevade põhjustatava merereostuse vältimise konventsioonis ning 1966. a rahvusvahelises laadungimärgi konventsioonis) kasutatavale mõistele „Läänemeri“. Kasutamaks edaspidi mõistet „Läänemeri“, tuleb muuta MSOS § 2 punkti 22 sõnastust ja lisada täiendav punkt, mis annab võimaluse kasutada meresõidudiplomi kinnituslehel jätkuvalt eelnimetatud lühendit. Kuna meresõidudiplomi

kinnituslehe andmeväljadele kantakse ka muud dokumendi omaniku andmed (kvalifikatsioon, vastutustasand ja piirangud), siis andmeväljade mahu piiratus ei võimalda kanda sinna nii pikka teksti ja tuleks muuta dokumendi formaati, mis ei ole otstarbekas (dokumendi blanketid on varustatud turvaelementidega, arendajate poolt töötatud välja optimaalne formaat spetsiaalsetele trükiseadmetele jne).

1.2. Täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 2, muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„2) paragrahvi 2 täiendatakse punktiga 22¹ järgmises sõnastuses:

„22¹) Läänemeri – mereala koos Põhjalahe ja Soome lahega, mis piirneb Kattegati väinas Skageni neeme paralleeliga 57°44.8' N;“““.

Selgitus: *seotud MSOS § 2 punkti 22 muudatusega, mida on selgitatud eespool. Sisuliselt definitsioon ei muutu, st see on endiselt sisenemiseta Kieli kanalisse ja jäädes Kattegati väinas Skageni neeme paralleelist lõuna poole.*

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

2. Täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 7, muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„7) paragrahvi 11⁶ lõikest 2 jäetakse välja teine lause;“

Selgitus: *Muudatus on seotud 2023. a toimunud Euroopa Komisjoni läbiviidud auditiga. MSOS § 11⁶ lõikest 2 jäetakse välja teine lause, mille kohaselt on turvaülevaatuse käigus avastatud mittevastavuse kõrvaldamise maksimaalne tähtaeg kolm kuud. Ei SOLAS konventsiooni (rahvusvaheline konventsioon inimeste ohutusest merel) osaks olev ISPS koodeks (rahvusvaheline laevade ja sadamarajatiste turvalisuse koodeks) ega EL määrus 725/2004 (laevade ja sadamarajatiste tugevdamise kohta) ei anna ette mittevastavuse kõrvaldamise tähtaega ning sellisel kujul seaduses on see eksitav. See ei ole ka vajalik, sest mittevastavuse kõrvaldamiseks määrab Transpordiamet kooskõlastatult reederiga mittevastavuse kõrvaldamise meetmed ja tähtaja ning mittevastavuse kõrvaldamata jätmise korral keeldub Transpordiamet turvatunnistuse väljastamisest või selle pikendamisest.*

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Andres Sutt uuris, kas reeglina on kolme kuu tähtajast kinni peetud.

Anton Merits vastas, et üldiselt on ning tegelikkuses on reeder enda huvides, et võimalikult kiiresti mittevastavused kõrvaldada.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

3. Jätta eelnõu § 1 punktis 11 esitatud MSOS § 18 lõikest 4 välja sõnad „või ära langenud“;

Selgitus: Ebavajalik täiendus, reeder peab MSOS § 18 lõikes 3 nimetatud tunnistuse kehtivuse peatamise aluse ise kõrvaldama ja viima laeva vastavusse tunnistuse kehtivuse taastamiseks vajalike nõuetega.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

4. Muuta eelnõu § 1 punktis 15 esitatud MSOS § 20 lõiget 5⁹ ja sõnastada see järgmiselt: „(5⁹) Kõrgema kutsekvalifikatsiooni __ taseme Eesti meresõidudiplomi või kutsetunnistuse taotlemiseks vajaliku meresõidupraktikana arvestatakse Eesti meresõidudiplomi või kutsetunnistusega käesoleva paragrahvi lõike 1 alusel kehtestatud nõuete kohaselt läbitud meresõidupraktikat.“;

Selgitus: Sõnastuslikud parandused, pärast konsulteerimist Riigikogu keeleteimetajaga korrigeeritakse lõike teksti ning viidatakse õigusselguse huvides, et meresõidupraktika arvestamisel võetakse arvesse MSOS § 20 lõike 1 alusel kehtestatud nõuded.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

5. Asendada eelnõu § 1 punktis 16 (MSOS § 20 täiendamine lõikega 6¹) sõna „puudev“ sõnadega „puuduolevas osas“;

Selgitus: Sõnastuslik täpsustus. Kui isikul on väljaõpe läbitud, kuid see ei ole samaväärne Eestis kehtivatele nõuetele, tuleb tal läbida täiendusõpe puuduolevas osas.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

6. Jätta eelnõust välja § 1 punktid 22 (MSOS § 36 lõike 5¹ kehtetuks tunnistamine) ja 23 (MSOS § 36 lõike 5² muutmine) ning muuta järgnevate sätete numeratsiooni vastavalt.

Väljajäetavad sõnastused:

„22) paragrahvi 36 lõike 5¹ tunnistatakse kehtetuks;

23) paragrahvi 36 lõikest 5² jäetakse välja sõnad ”või Transpordiametiga asjaomase lepingu sõlminud jети tootja või tootja volitatud esindaja või levitaja või importija“;“.

Selgitus: Muudatusettepanekuga jäetakse eelnõust välja § 1 punktid 22 ja 23, millega tunnistatakse kehtetuks MSOS § 36 lõike 5¹ ja muudetakse § 36 lõike 5² sõnastust.

MSOS § 36 lõike 5¹ kohaselt teeb väikelaeva registreerimiseelset ülevaatus Transpordiamet või väikelaeva tootja volitatud esindaja (praktikas maaletooja). Algselt oli kavas säte kehtetuks tunnistada, kuna valdavalt viib väikelaeva registreerimiseelse ülevaatus läbi Transpordiamet ning maaletoojate ülevaatusete puhul on sageli olnud probleemiks registreerimiseelse ülevaatusete aktide koostajate töö kvaliteet.

Siiski tuleb arvestada, et hetkel on Transpordiametil 35 lepingulist partnerit, kellel on õigus registreerimiseelset ülevaatus teostada, mille tulemuseks on registreerimiseelne ülevaatusakt, mille alusel veesõiduk registreeritakse. Aastas teevad lepingulised partnerid umbes 400-450 ülevaatus. Arvestades ees seisvat kokkuhoiupoliitikat avalikus sektoris, mis mõjutab ka Transpordiametit – kui maaletoojad või tootjad ei saa enam ise registreerimiseelset ülevaatus teostada, peaks selle üle võtma Transpordiamet, kuid täiendava 400-450 registreerimiseelse ülevaatusete läbiviimiseks ei jätku Transpordiametil enam ressursi. Lisaks pakuvad väikelaevade maaletoojad ostjatele sageli täiendust ehk tegelevad ka väikelaeva registreerimisega, st akt on müüja poolt tehtud ning maaletooja käib ise Transpordiameti büroost läbi, kus koheselt veesõiduk registreeritakse. Selle asemel peaks ostja sellega ise tegelema ning edastama Transpordiametile kõik vajalikud dokumendid, mis omakorda suurendaks menetlust vajavate taotluste järjekorda ehk kliendi ooteaega.

Ehkki, nagu eespool märgitud, on olnud probleeme maaletoojate registreerimiseelse ülevaatusete aktide koostajate töö kvaliteediga, on see lahendatav tõhusama järelevalvega. Samuti on vajadusel Transpordiametil võimalik lõpetada maaletoojaga sõlmitud leping registreerimiseelse ülevaatusete tegemiseks.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

7. Muuta eelnõu § 1 punktis 25 esitatud MSOS §-s 41¹ lõiget 2 ja sõnastada see järgmiselt:

„(2) Punkerdaja kannab elektroonilisse mereinfosüsteemi enda kontaktandmed, info pakutava kütuse tüübi ja tegevuse asukoha kohta.“;

Selgitus: Muudatusettepanekuga korrigeeritakse MSOS § 41¹ lõiget 2, millega reguleeritakse, milliseid andmeid kannab punkerdaja elektroonilisse mereinfosüsteemi (EMDEsse). Eelnõu seletuskirjas on sätestatud, et punkerdaja lisab EMDEsse oma kontaktandmed, pakutava kütuse tüübi ning asukoha, kus teenust osutatakse, kuid eelnõu tekstist ei tulnud see üheselt välja. Registreerimise nõue tuleneb MARPOL konventsiooni VI lisa reegli 18 punktist 9, mille kohaselt kohustuvad konventsiooni osalisriigid tagama, et laevakütuse tarnijate kohta peetakse registrit.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

8. Jätta eelnõu § 1 punktis 25 esitatud MSOS §-st 41¹ välja lõige 3.

Väljajäetav sõnastus:

„(3) Nõuded punkerdajale ja punkerdamisele ning alad, kus tohib punkerdada, kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega.”.

Selgitus: Muudatusettepanekuga jäetakse eelnõust välja MSOS § 41¹ lõige 3, millega kehtestatakse volitusnorm määruse kehtestamiseks. Eesmärk oli täpsustada kehtiva rakendusakti (Vabariigi Valitsuse 25.06.2020. a määrus nr 51 „Merel, Narva jõel ja Peipsi järvel ohtlike ning kahjulike ainete käitlemise kord ja nimistu ohtlikest ainetest, mida ei ole lubatud sisemerel transiidina vedada“) preambulit viitega MSOS-ile. Samas ei ole see otstarbekas, sest nõuded punkerdamistoimingutele ja punkrilaevale on kehtestatud määrusega veeseaduse ja riigipiiri seaduse alusel, punkerdajatele sisulisi nõudeid ei kehtestata. MSOS § 41¹ peamine eesmärk on sätestada punkerdaja kohustus kanda lõikes 2 nimetatud andmed EMDEsse.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Piia Schults lisas, et kõnealuse eelnõuga seatakse nõuded punkerdajale, kuid punkerdamise nõuded on veeseaduses olemas ning selle jaoks ei ole vaja meresõiduohutuse seadusesse täiendavaid nõudeid lisada.

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

9. Asendada eelnõu § 1 punktis 26 esitatud MSOS § 42 lõikes 21 tekstiosa „§ 10 punktis 1 nimetatud“ tekstiosaga „§ 10 punkti 1 kohase majandustegevusteate esitanud“.

Selgitus: Tegemist on keelelise täpsustusega, MSOS § 10 punkt 1 ei nimeta otseselt ühtegi ettevõtjat.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

10. Muuta eelnõu § 1 punkti 28 (MSOS 10¹. peatüki pealkiri) ja sõnastada see järgmiselt:

„28) seaduse 10¹. peatüki pealkirjas asendatakse sõnad „**LAEVADELT MEREREOSTUSE**“ sõnadega „**VEESÕIDUKITELT REOSTUSE**“;“.

Selgitus: Kuna 10¹. peatükki täiendatakse §-ga 44⁷, mis reguleerib lisaks laevadele ka muid veesõidukeid, siis tuleb peatüki enda pealkirjas viidata samuti veesõidukitele, mitte enam vaid laevadele. Veesõiduk on igasugune ujuvvahend, mis on mõeldud veekogul liiklemiseks, sealhulgas laev ja väikelaev.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

11. Asendada eelnõu § 1 punktis 30 esitatud MSOS § 44⁷ tekstiosa „ja piiriveekogul avastatud reostusest Politsei- ja Piirivalveametile.“ tekstiosaga „ning laevatataval siseveekogul ja sadamas reostuse põhjustamisest või avastamisest Häirekeskusele“.

Selgitus: Kuna MSOS § 1 lõike 1 kohaselt kuuluvad MSOS reguleerimisalasse laevatatavad siseveed, mitte piiriveekogud, siis on korrektsem viidata käesolevas sättes laevatatavatele sisevetele. Laevatatavad siseveed on loetletud MSOS § 2¹ lõikes 1 ja nende hulgas on osaliselt ka piiriveekogud. Politsei- ja Piirivalveamet vastutab õigusaktide kohaselt reostuse likvideerimise eest piiriveekogudel. Muul siseveekogul, kaasa arvatud laevatataval siseveekogul, vastutab reostuse likvideerimise eest Päästeamet. Praktikas ei ole kõigil 48 piiriveekogul Politsei- ja Piirivalvel reostustõrjevõimekust, reostustõrjet teeb kokkuleppe alusel või ametiabi korras samuti Päästeamet. Seega teavitatakse reostusest siseveekogul alati Häirekeskust kui ühtset kontaktpunkti ning Häirekeskus teatab reostusest Politsei- ja Piirivalveametile (JRCC – lennu- ja merepääste koordinatsioonikeskusele). Häirekeskusel on olemas protseduur edasisteks tegevusteks ja teavituseks vastavalt sellele, kelle vastutusalasse laevatataval siseveekogul avastatud reostus jääb.

Samuti on täpsustatud, et kui reostuse põhjustamisest või avastamisest merealal teatatakse Kaitseväele, siis sadamas ja sealhulgas meresadamas teatatakse sellest Häirekeskusele. Sarnane kohustus on sätestatud sadamaseaduse § 30 lõikes 2, mis sätestab, et sadama pidaja teavitab reostusjuhtumist viivitamata Häirekeskust. MSOS kõnealune säte on aga suunatud veesõiduki juhtidele, mitte sadama pidajatele.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

12. Muuta eelnõu § 1 punktis 36 esitatud MSOS § 47 lõiget 5² ja sõnastada see järgmiselt:

„(5²) Transpordiamet kooskõlastab hüdrograafilise mõõdistustöö loa andmise Kaitseväe ja Kaitsepolitseiametiga. Loa andmisest keeldutakse, kui mõõdistustöö tegija või tegemine võib ohustada riigi julgeolekut.“;

Selgitus: Sõnastuslik parandus. Sätte eesmärk oli hüdrograafilise mõõdistustöö loa andmise kooskõlastamine Kaitseväe ja Kaitsepolitseiametiga, kuid praegusel kujul ei tulnud see otsesõnu eelnõu tekstist välja.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

13. Jätta eelnõu § 1 punktis 42 esitatud MSOS § 49² lõikest 2 välja sõnad „koostöös Transpordiametiga“;

Selgitus: Eelnõu esialgse sõnastuse kohaselt peaks jäämurdetöid teostama Riigilaevastik koostöös Transpordiametiga, mis jätaks asutuste rollide jaotuse mõneti ebaselgeks. Selline sõnastus oli algselt eelnõusse planeeritud põhjusel, et Riigilaevastik võttis pärast

Riigilaevastiku loomist Transpordiametilt üle jäämurdjad, nende meeskonnad ja jäämurdetööde tegemise ülesande, kuid MPSV Botnica prahilepingu haldamine jäi endiselt Transpordiametisse. 01.01.2025 seisuga on Riigilaevastik MPSV Botnica lepingud Transpordiametilt üle võtnud ning seega ei ole põhjust sättes kasutada ka enam sõnastust „koostöös Transpordiametiga“. Muudatusega sätestatakse, et jäämurdetöid teostab üksnes Riigilaevastik. Jäämurdetööde korralduslik pool ning sealjuures jäämurde koordinaatori teenistukoht jäävad selle kõrval endiselt Transpordiametisse. Mõeldud on riiklikke jäämurdetöid jäämurdjaga teenindatavates sadamates, mis on nimetatud Majandus- ja kommunikatsiooniministri 23. detsembri 2003. a määruse nr 265 „Jäämurdetööde kord“ § 3 lõikes 1.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

14. Muuta eelnõu § 1 punktis 43 esitatud MSOS § 50⁹ lõike 1 punkti 1 ja sõnastada see järgmiselt:

„1) Eesti Vabariigi riigihaldusülesandeid täitvad laevad;“;

Selgitus: Sõnastuslik täpsustus, mille kohaselt on veeteetasu maksmisest vabastatud Eesti Vabariigi riigihaldusülesandeid täitvad laevad.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

15. Muuta eelnõu § 1 punkti 52 ja sõnastada see järgmiselt:

„52) paragrahvi 51 lõigetes 5 ja 6, § 52 lõikes 4 ning § 53 lõikes 3 asendatakse sõna „operaator“ sõnaga „laevaliiklusjuht“ vastavas käändes;

Selgitus: Keeleline parandus. Sättes on viide MSOS § 53 lõikele 3, kus kasutatakse sõna „operaator“ nimetavas käändes, kuid teistes viidatud sätetes on see omastavas käändes. Seetõttu tuleb lisada sõnad „vastavas käändes“.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

16. Täiendada eelnõu § 1 punktis 78 esitatud MSOS § 68 lõiget 2 pärast sõna „maksab“ sõnadega „vastavalt lootsitellimusele“;

Selgitus: Säte sõnastatakse selgemaks, sest praegusest sõnastusest võib jääda mulje, et reeder, laevaagendi või sadamapidaja puhul võib olla tegemist solidaarvõlgnikega. Eesmärk on sätestada, et lootsitasu maksab lootsitellimuse esitanud MSOS § 68 lõike 2 loetus nimetatud isik.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

17. Asendada eelnõu § 1 punktis 86 esitatud MSOS § 68 lõike 6 teises lauses sõnad „tähtaja jooksul“ sõnaga „tähtaegselt“;

Selgitus: Sõnastuslik parandus õigusselguse huvides. Uus sõnastus seostub paremini sama paragrahvi lõikega 7, mis viitab samuti lootsitasu tähtaegsele maksmisele.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

18. Muuta eelnõu § 1 punktis 88 esitatud MSOS § 68 lõige 8 ja sõnastada see järgmiselt:

„(8) Lootsiteenuse osutaja võib keelduda laevale lootsiteenuse osutamisest, kui reederi sama või mõne teise laeva varasema lootsimise eest väljastatud makseteatisel näidatud lootsitasu maksetähtpäev on möödunud, kuid lootsitasu on maksmata.“.

Selgitus: Sätte sõnastust on täpsustatud, sest see peab välistama olukorra, kus laev müüakse ja eelmise reederi poolt lootsitasu maksmise kohustuse täitmata jätmisel saaks kannatada uus reeder. Sätte eesmärk on lootsiteenuse osutajal keelduda teenuse osutamisest, kui sama reeder on jätnud varasema lootsimise eest lootsitasu maksmata.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

19. Asendada eelnõu § 1 punktis 98 esitatud MSOS § 69¹ lõikes 4 sõna „kolmandaid“ sõnaga „muid“;

Selgitus: Sätte sõnastus viiakse kooskõlla IMO ohutusjuurdluse koodeksiga. Viide kolmandatele isikutele ei ole päris täpne, korrektsem on viidata muudele isikutele (st inimestele, kes ei asu laeva pardal). Ka IMO ohutusjuurdluse koodeksi ingliskeelses tekstis (punkt 2.10) on kasutatud sõnastust „or any other person“.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

20. Muuta eelnõu § 1 punktis 101 esitatud MSOS § 75⁸ lõike 1 punkti 7 ja sõnastada see järgmiselt:

„7) veesõiduki või muu vara päästmine merel või laevatatavates vetes, kui ükski isik seda teenust ei paku või seda ei ole võimalik mõistliku aja jooksul üheltki isikult saada.“;

Selgitus: Eelnõus oli viidatud üksnes juriidilistele isikutele, kes pakkusid veesõiduki või muu vara päästmise teenust. See on aga liigselt piirav, kuna kehtestatava regulatsiooni eesmärk ei ole piirata teenuse osutajate (st päästjate) tegevusvorme, vaid võimaldada Riigilaevastikul teatud juhtudel teenust osutada.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

21. Täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 103, muutes järgnevate punktide numeratsiooni, järgmises sõnastuses:

„103) paragrahvi 75¹ lõikes 2 asendatakse sõna „Kliimaministeerium“ sõnaga „Transpordiamet“;“.

Selgitus: Muudatusega sätestatakse, et elektroonilise mereinfosüsteemi (EMDE) vastutav kasutaja on Kliimaministeeriumi asemel edaspidi Transpordiamet.

Keskonnaministeeriumi Infotehnoloogiakeskus andis alates 01.01.2025 Transpordiametile üle EMDE IT-arenduse, halduse ja majutuse. Üleandmise tulemusel saab Transpordiamet ise tegeleda kõikide merendusvaldkonna infosüsteemide arendamise ja hooldusega (selgus teenuste korraldamisel ja eelarve planeerimisel), samuti on Transpordiametil võimalik koondada kõik merendusvaldkonna teenused Transpordiameti e-teenuste platvormile (kliientide vaates tekib üks kliendiportaal). EMDE eelarve osas antakse üle IT tegevuskulu ja IT investeeringud.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Mart Maastik, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

22. Täiendada eelnõu § 4 (sadamaseaduse muutmise) uue punktiga 1, muutes vastavalt järgnevate punktide numeratsiooni, ning sõnastada see järgmiselt:

„1) paragrahvi 3 täiendatakse lõigetega 3 ja 4 järgmises sõnastuses:

„(3) Sadama lisateenusena käsitatakse sadamas teostatavaid avalikkusele suunatud tegevusi sõltuvalt sadama tegevuse eesmärgist.

(4) Sadama lisateenuste loetelu kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.“

Selgitus:

Muudatusettepaneku esitas algselt Liivi Lahe Kalanduskogu koos teiste huvigruppidega 10.12.2024 kirjas Riigikogu majanduskomisjonile.

Lisateenuste mõiste ja nende loetelu sätestamine on vajalik sadamate arenguks ja jätkusuutlikkuseks. Kuigi majandus- ja taristuministri määrus nr 25 „Sadama registreerimistaotlusel kajastatavate andmete loetelu“ nõuab sadama registreerimisel lisateenuste liigi, nimetuse ja kirjelduse esitamist, puudub seaduse tasandil selge määratlus, millised teenused kuuluvad sadama lisateenuste hulka. Sadamaregistris on küll tehniline

võimalus lisateenuste märkimiseks, kuid see ei ole õiguslikult piisav tagamaks sadamate võimekuse ja atraktiivsuse arendamist.

Eestis on 248 sadamat, kuid nende arengut piirab see, et sadama lisateenused ei ole määratud. Sadamate kasutusotstarve on tegelikult laiem kui pelgalt põhiteenuste pakkumine, eriti väikesadamate¹ puhul. Väikesadamate pidamine ei ole enamasti majanduslikult iseseisvalt tasuv, kuid nende kaudu piirkonda tulnud külastajate tekitatud lisakäive muudab sadamad sotsiaalmajanduslikult kasulikuks. Seetõttu tuleb väikesadamaid käsitleda kohaliku infrastruktuuri osana, mille peamine eesmärk on toetada piirkonna ettevõtlust, mitte teenida otsest kasumit – just sellist lähenemist rakendatakse enamikus Läänemere-äärsetes riikides. Hetkel on probleemiks, et toetusfondide rahastustaotluste hindamisel lähtutakse ainult sadamateenuste loetelust, jättes lisateenused tähelepanuta. See teeb väikesadamatele keeruliseks vajalike toetuste taotlemise sadama arendamiseks. Seaduse muutmine võimaldaks lisateenuste osutamist toetusmeetmetes arvesse võtta, laiendades sadamate rahastusvõimalusi ja parandades nende arenguvõimalusi. Lisaks on lisateenuste olemasolu oluline nii sadamate klientidele kui ka sadamate enda konkurentsivõimele. Kliendid teevad oma peatumisvalikud sageli saadavate teenuste põhjal, mistõttu lisateenuste määratlemine ja arendamine mõjutab otseselt sadamate külastatavust ja majanduslikku elujõulisust. Sadama pidajad on korduvalt välja toonud lisateenuste määratlemise puudumise kui olulise kitsaskoha, mis on olnud teemaks ka väikesadamate arengu kontseptsiooni koostamisel.

Väikesadamate jätkusuutlikkus sõltub oluliselt lisateenustest. Võrreldes Soomega on Eesti väikesadamad sageli väiksemad ning sadamateenustelt saadav tulu on tagasihoidlikum. Seetõttu on Eesti väikesadamate tegevuse fookus suunatud rohkem baasteenuste pakkumisele, samas kui Soomes ja Rootsis pööratakse rohkem tähelepanu ka maismaalt tulijatele suunatud lisateenustele.

Väikesadamate majanduslik väljakutse on sissetulekute säilitamine navigatsioonivälisel perioodil. Selle lahenduseks on tulutoovate lisateenuste väljaarendamine, mis võimaldaks sadamatel tegutseda ka siis, kui aktiivne meresõiduhooaeg on läbi. Eriti kriitiline on see Tallinnast väljaspool asuvatele väikesadamatele, kelle ärimudelid sõltuvad suures osas lisateenuste pakkumisest aastaringselt.

Sadamate lisateenuste temaatikat on muuhulgas analüüsitud ka Kliimaministeeriumi tellitud ja Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusüuringute keskuse (RAKE) 2024. a koostatud uuringus „Eesti väikesadamate ärimudeli analüüs ning uue mudeli väljatöötamine“.² Selle kohaselt aitab lisateenuste ametlik määratlemine kaasa sadamate konkurentsivõime kasvule, mereturismi edendamisele ning väikesadamate sotsiaalmajandusliku rolli tugevdamisele.

Muudatusega täiendatakse sadamaseadust ning nimetatakse sadama lisateenused. Kuivõrd sadamaregistris on lisateenuste loetelu väga detailne, sätestatakse lõikes 3, mida käsitatakse sadama lisateenusena ning lõikega 4 sätestatakse volitusnorm, mille alusel kehtestab valdkonna eest vastutav minister (taristuminister) sadama lisateenuste loetelu. Need on järgmised teenused, mis on välja toodud ka sadamaregistris:

- elektrienergiaga varustamine kail;
- joogiveega varustamine kail;
- tualettruumi kasutamise võimaldamine;
- pesemisvõimaluste võimaldamine;

¹ Väikesadam on sadam või sadama osa, kus osutatakse sadamateenuseid 24-meetrise ja väiksema kogupikkusega veesõidukitele. Sadamaregistri andmetel on Eestis registreeritud 78 väikesadamat, neist 22 sadamat asub laevatataval siseveekogul ja 56 rannikualal. Transpordiameti poolt kogutud sadamate külastaja andmete alusel külastas Eesti väikesadamaid 2023. aastal ligikaudu 13 000 alust 42 000 inimesega pardal.

²

https://skytte.ut.ee/sites/default/files/2024-11/V%C3%A4ikesadamate%20%C3%A4rimudeli%20anal%C3%BC%C3%BCsi%20l%C3%B5pparuanne_september%202024.pdf

- *sauna kasutamise võimaldamine;*
- *pesupesemise võimaldamine;*
- *toitlustamine;*
- *majutusteenuse pakkumine;*
- *parkla kasutamine;*
- *slipi kasutamise võimaldamine;*
- *jalgrataste laenutamine;*
- *veesõidukite laenutamine;*
- *veesõidukite talvehoiustamine;*
- *veesõidukite pisiremondi võimaldamine;*
- *internetiihenduse kasutamine;*
- *kultuuri- ja looduspärandi tutvustamine.*

Muudatusel on positiivne mõju väikesadamatele, väikesadamate keskkonnasõbralike investeeringute tegemise võimekusele, kohaliku ettevõtluse arengule ja mereturismile. Muudatusel võib olla mõju ka ehitus- ja planeerimisvaldkonnale ning sellega seotud järelevalve tegevustele. Juhime siinkohal tähelepanu sadama ja sadamaehitise mõistele – sadam on veesõidukite sildumiseks kohandatud ja sadamateenuse osutamiseks kasutatav maa- ja veeala ning seal asuvad sadama sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalikud ehitised (edaspidi sadamaehitis). Sadamaehitised on vajalikud sadamas teenuste pakkumiseks.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Jaak Aab palus täpsustada, ega loetelu ei soovita ettepaneku kohaselt kehtestada seaduse tasandil.

Anton Merits vastas, et seaduses sätestatakse ettepaneku kohaselt volitusnorm.

Piia Schults sõnas, et töörühmas jõuti ühisele seisukohale, et selliseid nüansse nagu lisateenuste nimekirjas olevad teenused, ei pea seadus sätestama. **Schults** uuris, kas lisateenuste loetelu soovitakse ministri määrusega kehtestada kinnise või avatud nimekirjana.

Reet Laos vastas, et nimekiri saab olla avatud selles vaates, et seda on võimalik ministril jooksvalt muuta. Küll aga tuuakse siiski välja konkreetsed tegevused. Vastasel juhul kaob ära kontroll. Lähtuda tuleb sellest, mis on sadama sihtotstarbeline kasutamine. Eelpool välja toodud tegevused ja teenused on seotud sadama sihtotstarbelise kasutamisega.

Piia Schults tundis huvi, kui täpne selline nimekiri peaks olema ning kuidas selle muutmine võiks väikesadamate vaatest välja näha. Ühtlasi, kui soovitakse mingisugust teenust nimekirja juurde lisada, et selle jaoks vajalikku rahastust saada, siis kelle poole tuleb pöörduda.

Reet Laos sõnas, et ministeerium on tellinud kaks uuringut eelkõige väikesadamates konkurentsivõime tagamiseks ning majanduse elavdamiseks. Nimekiri on tekkinud, toetudes eelmainitud uuringutele. Paralleelselt ning perioodiliselt toimuvad väikesadamate huvirühmadega kohtumised ning näidisnimekiri on välja pakutud väikesadamate endi poolt ja arvestades Skandinaavia riikide erinevaid praktikaid. Hetkel on koostamisel ka

väikesadamate võrgustiku arengukontseptsioon, kus tuuakse välja alused, et milline on konkurentsivõimeline väikesadam ning milliseid lisateenuseid see pakub, arvestades naaberriikide praktikaid. Tähelepanuta ei saa jätta, et väikesadam ei ole iseenesest tasuv üksus selles vaates, et pakutakse ainult kaiteenust. Tasuvuse jaoks on vaja juurde justnimelt lisateenuseid. Rääkides nimekirja muutmise, siis hästi on toimima saanud väikesadamate ümarlaud ning ka väikesadamate võrgustiku kontseptsiooniga nähakse ette perioodilisus, et igal aastal vaadatakse tegevuskava üle. Väikesadamate areng käib samuti ajaga kaasas.

Andres Sutt uuris, kas peale toetuste taotlemiseks avaramate võimaluste andmise on veel midagi, mille osas nimekiri kaasa aitab, sest hetkel muudatusettepaneku selgituses toodud loetelus olevatest teenustest ei tohiks miski olla selline, mida väikesadamad arendada ei võiks.

Reet Laos lausus, et keeldu ei ole, kuid sadamaseadus on üles ehitatud selliselt, et sadamateenust pakutakse ainult läbi sadama sihtotstarbeliseks kasutamiseks võimalike ehitiste. Seega hetkel ollakse olukorras, kus sadamasse ei saa ehitada nt kohta veesõidukite talvel hoiustamiseks, kuna teiste ametiasutuste poolt öeldakse, et see ei ole sadama sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajalik ehitis. Samas, kui eelmainitut ei ehitata, siis sellega hävitatakse väikesadamate konkurentsivõimelisus ning need ei saa areneda. Väikesadamad on justkui eraldi ökosüsteem, mis jookseb kokku väga paljudest erinevatest teguritest. Suurte sadamatega on olukord mõnevõrra lihtsam ning ei tule otsida võimalusi, kuidas need atraktiivseks muuta. Ühtlasi ei ole nimekiri positiivne ainult toetusvõimaluste, vaid kogu sadama arengu jaoks.

Andres Sutt palus täpsustada, kas kõnealuse muudatusega lahendatakse reaalne probleem ära.

Reet Laos vastas jaatavalt.

Jaak Aab lausus, et ka töörühmas oli teemaks, et lisateenuste loetelu on väikesadamate suur soov. **Aab** lisas, et tegemist on ministri määruse tasemel dokumendiga, mida on võimalik kiiresti vastavalt ajale kohandada, ilma seadust muutmata.

Andres Sutt küsis, et millised ametiasutused toovad välja, et tegemist ei ole sihtotstarbeliseks kasutamiseks vajaliku ehitisega.

Reet Laos sõnas, et Keskkonnaamet on hetkel põhiline, keda väikesadamad on välja toonud.

Reili Rand uuris, miks kütuse tankimine ei ole sadama lisateenuste loetelus.

Reet Laos vastas, et kütuse tankimine ehk punkerdamine on sadamateenuste loetelus.

Tarmo Tamm tundis huvi, kas lihtsam ei oleks välja tuua, et tegeleda võib kõigega, mis toetab sadama kasutamist, edendamist ja populariseerimist, ilma konkreetset nimekirja kehtestamata.

Reet Laos lausus, et sadama registreerimise määrus ütleb, et kirja tuleb panna sadama pakutavad lisateenused. Sadama registris on teatud võimekus selleks olemas ning sadamad seda hetkel juba täidavad. Kui loetelu jäetakse täiesti lahtiseks, siis riigina kaotatakse kontroll, et milliseid teenuseid sadam pakub.

Tarmo Tamm uuris, et milline oleks kuritegelik teenus, mida sadam sooviks pakkuda, kuid mille olemasolu riik ei sooviks.

Reet Laos sõnas, et väikesadamate võrgustiku kontseptsioonis tuuakse välja, et ei soovita, et väikesadamad muutuksid nõ pilvelõhkujate paradiisiks. Seega nt erinevate ehitiste ehitamise osas peaks kord selge olema.

Mart Maastik lausus, et loetelus ei mainita kalandust. Väikesadamaid kasutatakse väga palju kalapüügiks ning -saaduste müügiks, varasemalt olid sadamates ka võrgukuurid. Kõneleja leidis, et oleks mõistlik, et sadamas võiks teha kõike, mida seal on vaja. Suuremaid ehitisi saaks arutada seoses detailplaneeringuga.

Reet Laos ütles, et kalanduse teema on kaetud kultuuri- ja looduspärandi tutvustamise regulatsiooniga.

Reili Rand uuris, et kui laevade punkerdamine on välja toodud sadamate põhiteenuse all, siis mitmed väikesadamad tangivad ka piirkonna elanike sõidukitesse jne, seega, kas selles kontekstis ei peaks see olema välja toodud ka lisateenuste loetelus.

Reet Laos lausus, et selgituses toodud loetelu puhul on tegemist määruse esialgse nimekirjaga, mida saab üle vaadata ning täiendada. Oluline on, et saadakse volitusnorm määruse kehtestamiseks, mida hetkel sadamaseaduse muudatuse alusel on võimalik teha.

Tarmo Tamm küsis, kas värske kala müügilett on lubatud sadamasse paigaldada või mitte.

Reet Laos vastas, et määrusega ei öelda, kas seda tohib teha või mitte. Tuuakse välja, et tegemist on sadama lisateenusega ning sadama sihtotstarbelise kasutamisega. Nõuded kalaletile tulevad teistest seadustest. **Laos** lisas seoses loetelu olulisusega, et väikesadamatesse oodatakse võimalikult palju külastajaid. Mida rohkem on väikesadamas külastajaid, seda rohkem tuleb väikesadama pidajale tulu. Kui kanda nimekiri üle sadamaregistrisse, siis kliendil on võimalik vaadata, milliseid lisateenuseid sadam pakub ning klient saab selle pealt oma külastusotsuse teha.

Rene Kokk lausus, et sellise konkreetse loetelu olemasolu võib osutada piiravaks.

Piia Schults sõnas, et tegemist ei ole seadusesse kirjutatud loeteluga, vaid volitusnormi kehtestamisega, mida on väikesadamate pidajad ka ise soovinud.

Mart Maastik ütles, et kui soovitakse määrukes sätestada kindel loetelu, siis tuleb

muudatusettepaneku selgituses toodud nimekirja kindlasti täiendada. Kalandusega seonduv peaks kindlasti nimekirjas olema.

Rene Kokk uuris, kas seaduses on kohustus, et minister peab igal aastal loetelu üle vaatama.

Reet Laos vastas, et sellist kohustust ei ole.

Rene Kokk leidis, et oleks mõistlik selline kohustus lisada, sest see annab kindluse, et teema vaadatakse üle.

Piia Schults lausus, et sellisel juhul oleks tegemist pretsedendi kohaga ning tuleb kaaluda, kas soovitakse, et iga volitusnormi puhul oleks ministrile pandud selline kohustus.

Reet Laos sõnas, et sellise sätte lisamine annaks ka väikesadamatele ja sektorile hea kindluse.

Jaak Aab lausus, et sellekohane ettepanek sõnastatakse ning pannakse hääletusele järgmisel istungil.

Juhtivkomisjon: KÄESOLEVAL ISTUNGIL ME-D EI HÄÄLETATUD

23. Muuta eelnõu § 4 punkti 4 ja sõnastada see järgmiselt:

„4) paragrahvi 30 lõikes 5 asendatakse sõnad „kooskõlastamiseks Kliimaministeeriumile“ sõnadega „sadamaregistri vahendusel Kliimaministeeriumile kooskõlastamiseks“.

Selgitus: Sätte algne muutmiskäsk oli ebakorrektn, muudatuse eesmärk oli algse sõnastuse asendamine, vastasel juhul tekiks dubleeriv sõnastus („esitatakse kooskõlastamiseks Kliimaministeeriumile esitatakse sadamaregistri vahendusel Kliimaministeeriumile kooskõlastamiseks“).

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

24. Täiendada eelnõud uue §-ga 5 järgmises sõnastuses:

„§ 5. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 142⁵⁴ pealkirjas asendatakse sõnad „laevaliikluse korraldamise süsteemi operaatorile“ sõnaga „laevaliiklusjuhile“;

2) paragrahvi 142⁵⁴ lõikes 3 asendatakse sõnad „Laevaliikluse korraldamise süsteemi operaatori või vanemoperaatori“ sõnadega „Laevaliiklusjuhi ja vanemlaevaliiklusjuhi“.

Selgitus: Eelnõuga muudetakse MSOS-is laevaliikluse korraldamise süsteemi operaatori ametinimetust, uus ametinimetust on laevaliiklusjuht. MSOS § 51 lõike 7 kohaselt tuleb laevaliikluse korraldamise süsteemi operaatori ja vanemoperaatori tunnistuste väljastamise eest tasuda riigilõivu – kuivõrd eelnõuga muudetakse ka MSOS § 51 lõike 7 sõnastust, tuleb muuta vastavaid ametinimetusi ka riigilõivuseaduse §-s 142⁵⁴.

Tunnistuste väljastamise eest tasutava riigilõivu summat ei muudeta.

Majanduskomisjon (Kliimaministeeriumist laekunud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

25. Täiendada eelnõu §-ga 5 ja sõnastada see järgmiselt:

„§ 5. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus jõustub 2025. aasta 1. mail.“

Selgitus: Eelnõu seadusena jõustumisel peaksid jõustuma ka rakendusaktid ja muudatused neis, seega on mõistlik asendada üldkorras jõustumine konkreetse kuupäevaga.

Majanduskomisjon (töörühma sõnastatud ettepanek)

Juhtivkomisjon: ARVESTADA TÄIELIKULT (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 19.03.2025 (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

2.2. Teha ettepanek teine lugemine lõpetada (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

2.3. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 26.03.2025 (konsensus: Jaak Aab, Mario Kadastik, Rene Kokk, Mihkel Lees, Tõnis Mölder, Reili Rand, Andres Sutt, Tarmo Tamm, Kristina Šmigun-Vähi).

3. Vabariigi Valitsuse algatatud ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse ning riigivaraseaduse muutmise seaduse eelnõu (746 UA) teise lugemise ettevalmistamine

Jaak Aab sõnas sissejuhatavalt, et kuna eelnõu on ühel korral Presidendi poolt tagasi saadetud, siis Justiits- ja Digiministeeriumilt on palutud muudatusettepanekuid (ME), kuidas muuta seadust selliselt, et see ei oleks põhiseadusega vastuolus. Kaasatud on ka Kultuuriministeerium. Vastavad ME-d koos selgitustega on komisjonini jõudnud. Protsess on võtnud aega, kuid komisjon soovib eelnõu menetlusega edasi liikuda. Ettepanekutega seoses on küsitud arvamust ka Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnast (ÖAO). Käesoleval istungil toimub ME-de tutvustamine ning läbivaatamine.

Järgnevalt liiguti ME-de tutvustamise juurde. Tulenevalt ÖAO arvamusest on esimese ME

puhul komisjonile kaalumiseks esitatud kaks alternatiivi.

1A. Teha eelnõu §-s 1 järgmised muudatused:

1.1. Muuta eelnõu § 1 punktis 1 sisalduvad ehitusseadustiku § 11 täiendavad lõiked ja sõnastada need järgmiselt:

„(1¹)__ Avalikult eksponeeritud monument, skulptuur, mälestusmärk ja muu selline rajatis ei tohi olla vaenu õhutav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav.

(1²) Käesoleva paragrahvi lõikes 11 sätestatud nõuet ei kohaldata muuseumiseaduse tähenduses muuseumi valduses olevale varale.”;

1.2. Asendada eelnõu § 1 punktis 7 sõna „ehitis“ sõnaga „rajatis“ vastavas käändes.

Selgitus: Muudatusettepanekuga kitsendatakse eelnõu ulatust, mis tähendab seda, et uus nõue puudutab vaid rajatisi (nt monument, skulptuur, mälestusmärk), mitte hoonete avalikult nähtavaid osi.

Justiitsministeeriumi kommentaar - eelnõu ulatuse kitsendamine annab võimaluse selgemalt piiritleda objekte, millele eelnõu uus nõue kehtib. Tulenevalt eelnevast asendatakse eelnõu § 1 punktis 7 sõna „ehitis“ sõnaga „rajatis“. Lisaks on muudetud (eelnõu § 1 p 1) sõnastust tulenevalt sellest, et Vabariigi Presidendi 7.03.2023 otsuses, millega ta jättis ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimiseaduse rakendamise seaduse ning riigivaraseaduse muutmise seaduse välja kuulutamata, viitas president õigusselgusetuse juures sellele, et jääb arusaamatuks, mida võiks tähendada see, et rajatis toetab või õigustab okupatsioonirežiimi. Nüüd on sätte sõnastust täpsustatud ja uue sõnastuse kohaselt tuleb eemaldada monumendid, skulptuurid, mälestusmärgid jms rajatised juhul, kui need on vaenu õhutavad või okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutavad. Eelnõu esialgse sõnastuse koostamisel oli eeskujuks võetud karistusseadustiku (edaspidi KarS) sõnastus. Täpsemalt KarS § 151¹ (Rahvusvahelise kuriteo toetamine ja õigustamine), mille lg 1 kohaselt agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisega seotud sümboli avaliku eksponeerimise eest neid tegusid toetaval või õigustaval viisil – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga. Seega KarSi sõnastus lähtub sellest, et süütegu pannakse toime inimese poolt ja seega tema käitumine on agressiooniakti jms toetav või õigustav. Eelnõu menetlemisel on ebaselgust põhjustanud see, kuidas hooned ja rajatised saavad sarnaselt inimestega midagi toetada või õigustada. Eelnõu sõnastust on muudetud selliselt, et oleks selge, et hooned ja rajatised ise ei saa midagi õigustada või toetada, vaid nende kaudu väljendatakse poolehoidu agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele. Seega on sõnastus täpsem ja õigusselgem.

Majanduskomisjon Vabariigi Valitsuselt laekunud ettepanek

Jaak Aab palus täpsustada, kas Presidendi arvamuses oli ka rajatiste osas välja toodud, et nendega seotud säte võib piirata liigselt omandiõigust.

Justiits- ja Digiministeeriumi õiguspoliitika osakonna avaliku õiguse talituse nõunik **Monika Tappo** lausus, et President sellele ei viidanud. Pigem oli ülejäänud sõnastuse osa see, mis tekitas Presidendi hinnangul ebaselgust.

1B. Teha eelnõu §-s 1 järgmised muudatused:

1.1. Muuta eelnõu § 1 punktis 1 sisalduvad ehitusseadustiku § 11 täiendavad lõiked ja sõnastada need järgmiselt:

„(1¹)__ Avalikult eksponeeritud monument, skulptuur, mälestusmärk ja muu selline rajatis ei tohi olla vaenu õhutav ega Eesti Vabariiki 1940. aasta 16. juunist kuni 1991. aasta 20. augustini okupeerinud riigi režiimile või selle sooritatud agressiooniaktile, genotsiidile, inimsusevastasele kuriteole või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav.

(1²) Käesoleva paragrahvi lõikes 11 sätestatud nõuet ei kohaldata muuseumiseaduse tähenduses muuseumi valduses olevale varale.”;

1.2. Asendada eelnõu § 1 punktis 7 sõna „ehitis“ sõnaga „rajatis“ vastavas käändes.

Selgitus: Muudatusettepanekuga kitsendatakse eelnõu ulatust, mis tähendab seda, et uus nõue puudutab vaid rajatisi (nt monument, skulptuur, mälestusmärk), mitte hoonete avalikult nähtavaid osi.

Justiitsministeeriumi kommentaar - eelnõu ulatuse kitsendamine annab võimaluse selgemalt piiritleda objekte, millele eelnõu uus nõue kehtib. Tulenevalt eelnevast asendatakse eelnõu § 1 punktis 7 sõna „ehitis“ sõnaga „rajatis“. Lisaks on muudetud (eelnõu § 1 p 1) sõnastust tulenevalt sellest, et Vabariigi Presidendi 7.03.2023 otsuses, millega ta jättis ehitusseadustiku, ehitusseadustiku ja planeerimiseaduse rakendamise seaduse ning riigivaraseaduse muutmise seaduse välja kuulutamata, viitas president õigusselgusetuse juures sellele, et jääb arusaamatuks, mida võiks tähendada see, et rajatis toetab või õigustab okupatsioonirežiimi. Valitsus pani ette sätte sõnastust täpsustamist, kus uue sõnastuse kohaselt tuleb eemaldada monumendid, skulptuurid, mälestusmärgid jms rajatised juhul, kui need on vaenu õhutavad või okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutavad. Eelnõu esialgse sõnastuse koostamisel oli eeskujuks võetud karistusseadustiku (edaspidi KarS) sõnastus. Täpsemalt KarS § 151¹ (Rahvusvahelise kuriteo toetamine ja õigustamine), mille lg 1 kohaselt agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisega seotud sümboli avaliku eksponeerimise eest neid tegusid toetaval või õigustaval viisil – karistatakse rahatrahviga kuni kolmsada trahviühikut või arestiga. Seega KarSi sõnastus lähtub sellest, et süütegu pannakse toime inimese poolt ja seega tema käitumine on agressiooniakti jms toetav või õigustav. Eelnõu menetlemisel on ebaselgust põhjustanud see, kuidas hooned ja rajatised saavad sarnaselt inimestega midagi toetada või õigustada. Eelnõu sõnastust on muudetud selliselt, et oleks selge, et hooned ja rajatised ise ei saa midagi õigustada või toetada, vaid nende kaudu väljendatakse poolehoidu agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele. Seega on sõnastus täpsem ja õigusselgem.

Samuti on komisjonile kaasamise käigus valdkonna spetsialistide poolt laekunud ja ka Riigikogu Kantselei ÖAO õiguslikus arvamuses tähelepanu juhitud asjaolule, et ka valitsuse poolt esitatud ettepaneku kohaselt ei ole ettenähtav, arusaadav ja selge, millises ajaraamis ning millise riigi vastu toimepandud kuritegudega seotud rajatisi täpselt silmas peetakse.

Sellest tulenevalt on ettepanekus kasutatud okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seaduse § 3 sõnastust, mis muudab sätte sõnastuse konkreetseks. Sellise lahendusega on kõigile üheselt mõistetav, millisest ajastust pärit rajatisi on 746 UA tekstis mõeldud.

Okupatsioonirežiimide poolt represseeritud isiku seaduse kohaselt on okupantriigid Eesti Vabariiki 1940. aasta 16. juunist kuni 1991. aasta 20. augustini okupeerinud riigid. Eesti Vabariiki on eeltoodud perioodil okupeerinud Nõukogude Liit ja Natsi-Saksamaa.

Ettepaneku ettevalmistamise käigus töörühmas tõusetus küsimus, et kas täna kehtiva seadusandluse kohaselt, ilma ehitusseadustikku 746 UA kohaselt täiendamata, vaenu õhutamine uue rajatise püstitamise, on keelatud. Teadupärast keelab kehtiva KarS § 151¹ lg 1 igasuguse tegevuse, mis on suunatud „agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisega seotud sümboli avaliku eksponeerimise eest neid tegusid toetaval või õigustaval viisil“, siis see on palju laiemal ulatusega keeld, eriti veel arvestades sätte menetlemisel Riigikogule esitatud seletuskirjas toodud selgitust, mille ÕAO oma arvamuses ära tõi. Seega pole alust arvata, et see ei kohaldu juba täna juhtumile, kus teo teostamise vahendiks on rajatise püstitamine.

Justiits- ja Digiministeerium küll nõustus selle järeldusega üldises plaanis, aga viitas oma e-kirjas asjaolule, et „kuna iga elujuhtum on omanäoline (ning karistusnormid tagasiulatuvalt mõju ei oma), on seadusloomes tarvis teha vajalik üldistus. Seega soovitaksegi eelnõuga anda juriidiline kindlus, et kõik olulised juhtumid oleks nõudega hõlmatud.“ Ja seega ei nõustunud ministeerium eelnõu teksti muudatusega, mis oleks piirdunud viitega üksnes okupatsioonirežiimidele. Seetõttu on ettepaneku sõnastuses üldisema alusena jäänud nõue, et rajatised ei tohi olla vaenu õhutavad. See annab võimaluse hinnata ka ilma vaenu õhutamise eesmärgita püstitatud, kuid mingis olukorras sellena toimima hakkavaid rajatise nõuetele mittevastavaid.

Majanduskomisjon

Vabariigi Valitsuselt laekunud ettepanek, mida on muudetud ÕAO arvamuses väljapakutud sõnastusega

Piia Schults palus ministeeriumi esindajatel täpsustada, kas selline sõnastus võiks olla sobiv.

Monika Tappo lausus, et eelnõu menetlemise protsessi jooksul on väga paljusid erinevaid sõnastusi läbi arutatud. Valitsuses lepiti kokku ME 1A sõnastuses ning ministeeriumi hinnangul ME 1B sõnastus on kitsendav, kuid puudub vajadus sätet veel detailsemaks muuta. Säte on mõeldud ka edaspidiseks kasutamiseks.

Tarmo Tamm uuris, kas hetkel on okupatsioonisümbolid muinsuskaitse all.

Kultuuriministeeriumi õigus- ja haldusosakonna juhataja **Merle Põld** sõnas, et üks rajatis ehk Tehumardi mälestussammas on muinsuskaitse all. Ministeeriumile teadaolevalt rohkem selliseid rajatise hetkel ei ole. Muinsuskaitse all olevaid hooneid, millel on Nõukogude Liidu riigisümboleid, on praegu umbes kümme.

Jaak Aab lausus, et sisuline muutus on võrreldes uuesti arutamiseks saadetud seaduse tekstiga muudatusettepanekutes see, et hoonete puhul ei ole käsku midagi muutma või lammutama hakata ja omanik saab ise otsuseid teha. Omanik saab Muinsuskaitseametile teatise esitada ning amet annab vastuse, kuidas on hoonelt võimalik sümbolid selliselt eemaldada, et muinsuskaitse väärtus jääks alles. Täpsem regulatsioon on sõnastatud ME-s nr 3.

Piia Schults juhtis tähelepanu, et oluline oleks läbi lugeda ka ÕAO koostatud põhjalik arvamus.

Juhtivkomisjon: KÄESOLEVAL ISTUNGIL ME-D EI HÄÄLETATUD

2. Muuta § 1 punktis 6 ja §-s 3 sõna „Justiitsministeerium“ sõnadega „Justiits- ja Digiministeerium“.

Selgitus: Tehniline parandus, kuna ministeeriumi nimi on vahepeal muutunud.

Majanduskomisjon

Juhtivkomisjon: KÄESOLEVAL ISTUNGIL ME-D EI HÄÄLETATUD

3. Muuta eelnõu § 2 ja sõnastada järgmiselt:

„§ 2. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse muutmine
Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadust täiendatakse §-ga 30⁸ järgmises sõnastuses:

„§ 30⁸. Hoone fassaadil avalikult nähtava osa, samuti avalikult eksponeeritud monumendi, skulptuuri, mälestusmärgi ja muu sellise rajatise nõuetele vastavus

(1) Avalikult eksponeeritud monument, skulptuur, mälestusmärk ja muu selline rajatis, mis on ehitatud enne ehitusseadustiku § 11 lõike 1¹ jõustumist, tuleb nõuetega kooskõlla viia kuue kuu jooksul nimetatud sätte jõustumisest alates.

(2) Hoone omanik võib enda omandis oleval kinnisasjal teha töid eesmärgiga tagada, et hoone fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tööde tegemiseks kinnismälestiseks oleva või muinsuskaitsealal asuval hoonel tuleb esitada Muinsuskaitseametile teatise muinsuskaitseseaduses sätestatud korras.“.

Selgitus: Osaliselt on eelnõu § 2 sõnastust muudetud tulenevalt muudatusettepanekust nr 2 ehk on kitsendatud eelnõu ulatust. Muudatusettepanekuga nr 4 on lisatud paragrahvi uued lõiked, mis annavad hoonete omanikele õiguse neile kuuluvalt hoone fassaadilt punasümboolika eemaldada, kui nad seda ise teha soovivad ja esitavad selleks teatise. Seadus ei kohusta seda tegema, aga annab selleks võimaluse ka juhul, kui selline hoone on muinsuskaitse all. Juhul kui hoone on tunnistatud kultuurimälestiseks või asub muinsuskaitsealal ning hoone omanik soovib sellisel hoonel teha töid eesmärgiga tagada, et hoone fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav, tuleb enne töödega alustamist esitada sellekohane teatis Muinsuskaitseametile. Täpsem teatise regulatsioon sätestatakse muinsuskaitseseaduses. Muinsuskaitsealisi hooneid, mille fassaadil võib olla eespool nimetatud sümboleid, on Muinsuskaitseameti andemil riikliku kaitse all 11. Muinsuskaitseseaduse kohaselt on riikliku kaitse eesmärk muuhulgas ainelise kultuuripärandi kaitse, millel on ajalooline väärtus. Ehitismälestisena riikliku kaitse all olevad hooned tähistavad Eesti arhitektuuriajaloo ja ruumilise keskkonna arengut. Mälestiste nimekirjas on nõukogude ajastu arhitektuuri kõige olulisemad näited. Vaatamata keerulisele minevikupärandile esindavad ka need kultuurimälestiseks olevad sellest ajastust pärinevad hooned Eesti arhitektuuriajaloo ja ruumilise keskkonna arengut. Need hooned ei ole kaitse all sümboolika tõttu, mida nende fassaadil võib esineda. Kui hoone omanik soovib eelnõu käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud töid teha, on see ka kultuurimälestiseks oleva hoone puhul lubatav. Teatise regulatsiooni eesmärk on see, et sellise töö (nt sümboli eemaldamine, kinni katmine) tegemise viis ja meetod kooskõlastatakse enne töödega alustamist Muinsuskaitseametiga. Muinsuskaitstes on läbiv ettevaatuspõhimõte, mille kohaselt peavad mälestisele ja

muinsuskaitsealale suunatud tegevused vähendama kaitse all olevate hoonete rikkumise ohtu ning toetama väärtuste säilimist. Seetõttu on oluline, et hoone omanik valib tööde tegemiseks viisid ja meetodika, mis ei ohustaks hoonete üldist tehnilist lahendust. Näiteks kui sümbolid eemaldatakse oskamatult, viimistlust ja konstruktsioone kahjustaval viisil või kui eemaldatud osad jäävad hoonega sobival viisil taastamata või taastatakse ebasobivaid võtteid ja materjale kasutades. Teatis tuleb esitada juhul, kui eelnõu käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud töö teostamine ei eelda hoone omanikult ehitusseadustikus sätestatud ehitusluba või ehitusteatise esitamist. Kui ehitusluba või ehitusteatise esitamine on nõutav, siis peab ehitusseadusliku ja muinsuskaitseaduse alusel pädev asutus (üldjuhul KOV) kooskõlastama ehitamise Muinsuskaitseametiga. Sel juhul saab amet kaasa aidata omaniku soovi realiseerimisse selles menetluses ning eraldi teatise esitamine ei ole nõutav ega vajalik. Muinsuskaitseaduse kohaselt on üldjuhul tööde tegemiseks, mis hõlmab kinnismälestise (nt hoone) või muinsuskaitsealal asuva ehitise välisilme muutmist, nõutav tööde tegemise luba (MuKS § 52 lg 1).

Ettepaneku kohaselt jäetakse uuesti arutelul oleva seaduse sõnastusest välja algne lõike 2 sõnastus, mis sisaldas valitsuskomisjoni moodustamise regulatsiooni hoone või rajatise nõuetelevastavuse tuvastamiseks. Vajadust sellise sätte järgi on kadunud seoses reguleerimisobjekti kitsendamisega ja asjaoluga, et nõuetele mittevastavaid rajatise on järele jäänud väga vähe ning valitsuskomisjoni võib kokku kutsuda vajaduse tekkimise korral ka kehtiva Vabariigi Valitsuse seaduse alusel.

Majanduskomisjon (Vabariigi Valitsuse ettepanek, täiendatud Justiitsministeeriumist ja Kultuuriministeeriumist laekunud selgitustega ja redigeeritud komisjoni töörühmas)

Mart Maastik uuris, et kui omanik ei soovi oma hoonelt Nõukogude sümboolikat eemaldada, siis kas on võimalik talle selles osas kohustus seada.

Merle Põld vastas, et kõnealune eelnõu versioon ei sunni kedagi hoonelt sümboolikat eemaldama.

Piia Schults lisas, et omandiõiguse liiga suur kitsendus oli ka üks põhjus, miks President eelnõu tagasi saatis.

Jaak Aab lausus, et sellel teemal on tulnud arvamusi ka kaasamise käigus. Kui omanikule pannakse kohustus teatud ehitise osade eemaldamise kohta, siis see ei pruugi olla põhiseaduspärane.

ÕAO nõunik **Triinu Põdramägi** juhtis tähelepanu, et oluline on eristada hooneid ja rajatise. Hooned on üldjuhul eesmärgipäraselt mõeldud elamiseks või kontoripindadeks, kuid rajatisel on hoopis teine tähendus ning eesmärk. Rajatise ülesanne on tekitada teatavat ideoloogilist mälu. Selle võrra on ka põhiseaduse riive erinev.

Jaak Aab lausus, et kuna selliseid rajatise ei ole enam palju alles, siis eraldi komisjoni moodustamist ei peeta enam vajalikuks. **Aab** uuris, kas vajaduse korral ettekirjutuse tegemine jääb sellisel juhul ministri pädevusse.

Monika Tappo vastas jaatavalt.

Mart Maastik leidis, et kui omanik eksponeerib hoone fassaadil olevat sümboolikat ning

teda ei saa kohustada seda eemaldama asuda, siis see võib teatud hetkel hakata probleeme tekitama.

Jaak Aab sõnas, et muudatusettepaneku kohaselt ei saa omanikku kohustada hoonetelt sh muinsuskaitse all olevatelt hoonetelt, sümboolikat eemaldama.

Piia Schults juhtis tähelepanu, et juhul kui komisjonis peaks toetust leidma ME 1B, siis tuleks ka käesoleva muudatusettepaneku sõnastus sellega vastavaks muuta.

Juhtivkomisjon: KÄESOLEVAL ISTUNGIL ME-D EI HÄÄLETATUD

4. Teha eelnõus järgmised muudatused:

4.1. Täiendada eelnõu uue §-ga 3, muutes järgnevate sätete numeratsiooni vastavalt ja sõnastada see järgmiselt:

„§ 3. Muinsuskaitseaduse muutmise

Muinsuskaitseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 52 lõiget 7 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) kui hoone omanik soovib teha töid enda omandis oleval kinnismälestisel või muinsuskaitsealal asuval hoonel eesmärgiga tagada, et selle fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav.

2) seadust täiendatakse paragrahviga 54¹ järgmises sõnastuses:

„54¹ Kinnismälestisel ja muinsuskaitsealal tööde tegemise teatis

(1) Kui hoone omanik soovib teha töid enda omandis oleva kinnismälestise või muinsuskaitsealal asuval hoonel eesmärgiga tagada, et selle fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav, esitab omanik tööde tegemise teatise ametile või elektrooniliselt kultuurimälestiste registri kaudu vähemalt kümme päeva enne tööde alustamist.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud teatist ei ole vaja esitada juhul, kui kavandatud töö tegemiseks on ehitusseadustiku alusel nõutav ehitusteatis või ehitusluba ning ehitamine on Muinsuskaitseametiga kooskõlastatud.

(3) Teatistes märgitakse käesoleva seaduse § 59 lõike 3 punktides 1 – 3 sätestatud andmed.

(4) Ametil on õigus kümne päeva jooksul teatise esitamisest määrata lisatingimusi töö tegemisele.

(5) Amet keeldub kümne päeva jooksul tööde tegemise teatistes märgitud töö lubamisest, kui hoone fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei vasta käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tunnustele.

(6) Tööde tegemise teatise alusel võib töid teha kahe aasta jooksul alates teatise esitamisest.

3) paragrahvi 59 täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

„(8) Käesoleva paragrahvi lõike 2 teist lauset ja lõikeid 4 – 7 ei kohaldata ning Amet ei keeldu tööde tegemise teatistes märgitud töö lubamisest, kui hoone omanik soovib teha enda omandis oleval kinnisasjal töid eesmärgiga tagada, et hoonel avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav.“.

Selgitus: Muudatusettepanekuga loetakse eelnõu senine § 3 paragrahviks 4 ja lisatakse uus § 3, mille sisuks on muinsuskaitseaduse muutmise ja täiendamine. Punktiga 1 lisatakse säte, millega tehakse erand ning nähakse ette, et tööde tegemise luba ei ole nõutav kui hoone

omanik soovib teha töid enda omandis oleval kinnismälestisel või muinsuskaitsealal asuval hoonel eesmärgiga tagada, et selle fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutatav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav. Tööde tegemise loa nõudest loobumine muudab menetluse omaniku jaoks lihtsamaks. Muuhulgas tähendab ka konkreetsel juhul tööde tegemise loa nõudest loobumine seda, et Muinsuskaitseamet ei saa soovitud tööd keelata. Punktiga 2 lisatakse muinsuskaitseseadusesse uus paragrahv, mis reguleerib kinnismälestisel ja muinsuskaitsealal tööde tegemise teatist. Sellega sätestatakse, et kui hoone omanik soovib teha töid enda omandis oleva kinnismälestise või muinsuskaitsealal asuval hoonel eesmärgiga tagada, et selle fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutatav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav, esitab omanik kümme päeva enne töödega alustamist Muinsuskaitseametile tööde tegemise teatise. Tööde tegemise luba sellisel juhul taotleda ei ole vaja. Teatise esitamine on nõutav juhul, kui kavandatud töö ei eelda ehitusseadustikus sätestatud ehitusluba või ehitusteatise esitamist. Kui ehitusluba või ehitusteatise esitamine on nõutavad, puudub vajadus eraldi teatise esitamiseks muinsuskaitse seaduse alusel. Tulenevalt ehitusseadustikust (§ 36 lg 5 p 2, § 42 lg 7 p 1) ja muinsuskaitse seadusest (§ 52 lg 4) kooskõlastab pädev asutus (KOV) Muinsuskaitseametiga ehitusteatise kohustusega või ehitusloakohustusliku ehitise ehitamise, kui ehitusteatise või ehitusloa taotluse ese on seotud mälestise või muinsuskaitsealal asuva ehitisega. Sellisel juhul saab amet vajaduse korral lisatingimused seada kooskõlastamise menetluses. Tööde tegemise teatises esitab omanik vabas vormis tegevuse kirjelduse, et mida ja kuidas ta soovib teha, nt lisab sümboli pildi, nimetab kas soovib seda eemaldada või kinni katta ning millisel viisil ta kavatseb seda teha. Lisaks lisab omanik kavandatava tööga alustamise ja lõpetamise aja ning enda nime, kontaktandmed ja allkirja. Teatise saab esitada kultuurimälestiste registri kaudu või vastava maakonna nõunikule e-posti teel või Muinsuskaitseameti üldmeiliaadressile. Ametil on õigus kümme päeva jooksul teatise esitamisest määrata lisatingimusi töö tegemisele. Kui amet selle aja jooksul ei ole teatisele reageerinud, võib hoone omanik teatises esitatud töö seal kirjeldatud viisil ellu viia. Muinsuskaitseametil on õigus määrata kümme päeva jooksul soovitud tööle lisatingimused, kuidas sümboli eemaldamine/kinni katmine ellu viia. Lisatingimuste eesmärk võib olla ainult see, et ära hoida tegutsemise viise, mis võivad mälestist kahjustada. Ehk need tingimused saavad hõlmata töömeetodeid ja viise, kuidas sümbolit eemaldada, et mälestis ei saaks kahjustada. See võib ka sisaldada suuniseid sümboli eemaldamise järgse koha viimistlemiseks või selleks kasutatavate materjalide valimiseks. Omanik võib tema hoone fassaadil oleva sümboli eemaldada või kinni katta vastavalt sellele, mis on olnud tema soov ning selle tegemisel järgima ameti seatud tingimusi, kui need on seatud. Kui amet seab tööde tegemisele lisatingimused, on see haldusakt. Et hoone omanikul läheks soovitud töö võimalikult lihtsalt, on soovitatav enne teatise esitamist võtta ühendust vastava maakonna nõunikuga ning nõustamise käigus soovitud töö ja selle tegemise viis läbi arutada. See kiirendab teatise menetlust, kuivõrd olulised küsimused saavad juba eelnevalt läbi räägitud. Muinsuskaitseamet ei saa keelduda töö lubamisest, kui kultuurimälestiseks oleva või muinsuskaitsealal asuva hoone omanik soovib teha töid enda omandis oleval hoonel eesmärgiga tagada, et selle fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutatav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutav. Ameti pädevus on piiritletud sellel juhtumil lisatingimuste seadmisega tööde tegemisele. Kuivõrd selline erand tööde tegemisele kohaldub juhul, kui soovitakse teha üksnes eelmises lauses nimetatud töid, siis nähakse eelnõuga ette võimalus Muinsuskaitseametile keelduda teatisega esitatud töö tegemisest, kui hoone fassaadil avalikult eksponeeritav kujutis ei vasta eelnõuga MuKSi lisatava § 54¹ lõikes 1 sätestatud tunnustele. Keeldumine on haldusakt. Punktiga 3 täiendatakse muinsuskaitse seaduse § 59 uue lõikega. Muinsuskaitse seaduse § 59 reguleerib tööde tegemise teatise esitamist hoonele, mis asub kinnismälestise või muinsuskaitseala kaitsevööndis. Kui

kaitsevööndis asuva hoone omanik soovib teha enda omandis oleva kinnisasjal töid eesmärgiga tagada, et hoonel avalikult eksponeeritav kujutis ei oleks vaenu õhutatav ega okupatsioonirežiimile või agressiooniakti, genotsiidi, inimsusevastase kuriteo või sõjakuriteo toimepanemisele poolehoidu kujutatav, siis teavitab omanik sellest Muinsuskaitseametit. Amet võtab teavituse teadmiseks ja saab vajaduse korral omanikku nõustada. Amet sellisel juhul soovitud töö lubamisest keelduda ei saa.

4.2. Muuta eelnõu pealkirja ja sõnastada see järgmiselt :

„Ehitusseadustiku ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus“.

Selgitus: Muudetakse eelnõu pealkirja tulenevalt sellest, et eelnõusse lisatakse eelmise muudatusettepaneku alapunkti kohaselt ka muinsuskaitseaduse muudatused.

Majanduskomisjon (Vabariigi Valitsuse ettepanek, täiendatud Justiitsministeeriumist ja Kultuuriministeeriumist laekunud selgitustega ja redigeeritud komisjoni töörühmas)

Piia Schults sõnas, et hoone omanik peab esitama tööde tegemise teatise ametile või elektrooniliselt kultuurimälestiste registri kaudu vähemalt kümme päeva enne tööde alustamist. **Schults** uuris, kas see aeg on ametile reageerimiseks piisav ja kas muinsuskaitsealuste hoonete omanikud ei pruugi seda hakata kasutama otseteena ka sümboolika eemaldamisega mitteseotud muudatuste tegemiseks hoonete fassaadidel, katsetades, kas amet jõuab kümne päeva jooksul reageerida või mitte.

Merle Põld lausus, et muinsuskaitse teemal oli ka valitsuses väga tihe arutelu ning teatise regulatsioon oli kompromiss, millega seoses lepitati kümne päeva tähtaeg kokku. Muinsuskaitseamet on kinnitanud, et nad jõuavad selle ajaga teemaga tegeleda.

Jaak Aab ütles, et kui omanik tunneb teema vastu huvi, siis on võimalik ametiga ka enne teatise esitamist konsulteerida.

Merle Põld nõustus, et omanikud, kes soovivad muudatusi teha, reeglina konsulteerivad ametiga ning ühiselt leitakse lahendused, kuidas töid ellu viia.

Andres Sutt uuris, et kui sümboolika ei asu kinnismälestisel ega muinsuskaitsealusel hoonel, siis millised piirangud eksisteerivad, kui omanik soovib selle kõrvaldada.

Merle Põld lausus, et sellisel juhul tuleb lähtuda ehitusseadustikust. Sõltuvalt töö iseloomust tuleb teha kas ehitusloa taotlus või ehitusteatis, kuid teatud tööd on ka vaba ehitustegevus.

Andres Sutt tundis huvi, kust jookseb piir autoriõigusega.

Merle Põld lausus seoses autoriõigusega, et kõnealune eelnõu ei muuda hetkel kehtivat regulatsiooni. Omaniku ja autori vaheline tsiviilõiguslik suhe kehtib ka praegu. Kui tegemist on arhitekti tehtud hoone projektiga, siis tal on sellele autoriõigus ning muudatuste tegemine tuleks temaga kokku leppida.

Juhtivkomisjon: KÄESOLEVAL ISTUNGIL ME-D EI HÄÄLETATUD

Andres Sutt tundis huvi, kuhu asetub praeguse arutelu vaates Maarjamäe memoriaal.

Merle Põld lausus, et tegemist on rajatisega, kuid memoriaal seaduseelnõus toodud nõuetele mittevastava rajatise definitsiooni alla ei kuulu.

Jaak Aab tuletas meelde, et käesoleval komisjoni istungil ME-sid ei hääletata ning komisjoni liikmed saavad võimaluse ettepanekuid kaaluda.

4. Uuringu tellimine

Jaak Aab tuletas meelde, et 17.02.2025 otsustas majanduskomisjon tellida Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsiosakonnalt uuringu teemal „Optimaalne tasakaal tarbijate elektrikulude ja riigi energiasüsteemi ülalhoiu vahel“ tähtajaga 31.05.2025. Uuring on seotud majanduse konkurentsivõime uurimissuuna ja konkurentsivõime eksperdikogu jätkuraporti koostamisega. 17.02.2025 komisjoni istungil sai kokku lepitud, et peale pakkumuse valimist võiks teemat uuesti ka komisjonis arutada ning tänaseks on uuringu teostaja selgunud. Uuringu teostaja esindaja annab käesoleval istungilt edasisest ülevaate.

Tallinna Tehnikaülikooli majandusteaduskonna majandusanalüüsi ja rahanduse instituudi täisprofessor tenuuris **Kadri Männasoo** andis uuringust ülevaate (lisa 1).

Mario Kadastik tundis huvi uuringu töösse kaasatute osas.

Kadri Männasoo lausus, et erinevate osapooltega konsulteerimine on loomulikult võimalik, kuid kuna lepingu maht ning aeg on väga piiratud, siis meeskonda ei ole otseselt võimalik suurendada.

Mario Kadastik küsis, milline on uuringu vaadatav ajaskaala. Lisaks, kui tunnipõhist arvestust ei tehta, siis kuidas tuletatakse energiamiksi majandamisel hind. Tegemist on keerulise komponendiga, kui detaile ei vaadata.

Kadri Männasoo vastas, et lähtekoht on, et tarbija ei maksa tunnipõhist hinda, vaid saab elektriarve. Mudelis on võimalik energiamiks panna x-skaalale ning erinevate energiamiksides korral kaalutakse kokku hind, mis on hetkel antud sisendite hind ning selle pealt saab arvestada tarbija elektrikulu.

Mario Kadastik uuris, kas vaadatakse ainult seda, kes määrab hinna ning mis on tema osakaal. Samas oleks väga oluline välja tuua, mis on näiteks tuuleenergia osakaal lõpphinnas või tuuleenergia osakaal turul, sest see ei tähenda ilmtingimata lõpphinda, kuna ka tarbimine mõjutab seda. **Kadastik** täpsustas, et kui tunnipõhist arvestust ei tehta, siis, mis on metodoloogia, et hind oleks võimalikult realistlik.

Kadri Männasoo vastas, et tegemist on omahinnaga. Erinevate sisendite omahinnad kaalutakse kokku turuhinnaks ning selle peale tulevad täiendavad koormised, tasud, maksud jms, mis kokku arvestatult päädivad reaalse tarbijahinnaga.

Mario Kadastik sõnas, et kui hind ei ole reaalsusega kuidagi korreleeritud, siis see seab kogu uuringu mõtte kahtluse alla. Inimese arve kujuneb tunnipõhiselt. Hind, mis arvele kujuneb, teeb seda mehhanismi alusel ning kui seda arvesse ei võta, siis uuringus välja toodud taastuenergia osakaal ei oma reaalse taastuenergia osakaaluga mingit korrelatsiooni. Reaalsusega peaks korrelatsioon olema, kuna tegemist on väga mitme muutujaga funktsiooniga, mida ei saa taandada ainult energiamiksi omahindadele.

Kadri Männasoo tundis huvi, miks ei ole teatud perioodi hind piisav üldistus tunnihindadele.

Mario Kadastik lausus, et tegemist on mittelineaarse funktsiooniga. Vastavalt sellele, kui palju on turul taastuenergiat ning olenevalt ilmastikuparameetritest, on see kuude kaupa väga erinev ning tundide arvu ei saa lineaarselt kokku.

Kadri Männasoo ütles, et kõnealune analüüs ei taotle energiamiksi väga detailset prognoosimist. Taolisi prognoose on juba väga palju tehtud. Küll aga saab aluseks võtta erinevate mikside tulemused. **Männasoo** selgitas seejärel täpsemalt uuringu metoodikat.

Mart Maastik lausus, et väga oluline on omada ülevaadet ka tootmisest ning selle osakaalust. Kui Eesti toodab näiteks üle, siis tuleb vaadata, mida see kaasa toob. Tehes mudelit nt meretuuleenergiale, siis ei saa vaadata ainult ehitushinda tuuliku juures, vaid ka kõik kaasnev peab olema sisse arvatud. Erinevate mudelite juures peaks olema kajastatud taastuenergia subsideerimine, elektri tootmine, ülekandetasud, võrguehitus jne. Ühtlasi peab kaasas olema CO₂ tasude teema.

Kadri Männasoo sõnas, et mudel ongi selliselt üles ehitatud, et erinevat sisendit saaks hetkega muuta ning vahetada.

Andres Sutt lausus seoses mudeliga, et jae- ja tööstustarbijad on erinevad tarbijagrupid ning sellele tuleks kindlasti tähelepanu pöörata. Rääkides tootjatest, siis oleks mõistlik juurde lisada ka eri tootmisliikide omahinnad. Selle puhul on oluline, et juures oleksid eeldused, kuidas omahinda võetakse. Ühtlasi võiks vaadata, kuidas nt elektrienergia ostulepingute muutumine ajas mõjutab mudeli tulemust. Viimaseks uuris **Sutt**, mis on ajaline horisont, mida soovitakse mudeliga püüda.

Kadri Männasoo lausus, et ajaline mõõde oleneb sellest, kui realistlikud on eeldused. Pigem nähakse seda mitte väga pika horisondiga mudelina. Erinevate tootmisliikide omahindu ei ole keeruline mudelisse tuua. Ühtlasi on võimalik tarbijate ploki sees eristada jae- ning tööstustarbijat ning näidata ristsubsideerimist.

Tarmo Tamm sõnas seoses uuringu metoodikaga, et oluline on see, mis on elektri hind päriselt ehk tunnipõhine arvestus.

Mario Kadastik uuris, kas koos raportiga valmib ka interaktiivne mudel, mida kasutaja saab ise muuta.

Kadri Männasoo vastas, et esialgu koostatakse ainult raport.

Arenguseire Keskuse juhataja **Tea Danilov** lisas, et praeguse uuringu koostamise hinna sees veebirakenduse ülesehitamist ei ole. Soovi korral on võimalik mõelda, kuidas seda jätkuprojektina lahendada.

5. Info ja muud küsimused

Komisjoni liikmed arutasid eesootavaid kohtumisi.

(allkirjastatud digitaalselt)
Jaak Aab
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Maria Haas
protokollija